

Саша Јеленковић

АКО СЕ НИШТА НЕ ДОГОДИ, ЗАР ТО НИЈЕ НАЈВЕЋА ТРАГЕДИЈА?

...мутна стакла Мегидо...

Последњи спрат највише зграде заузимале су просторије са тамним стаклима, у које се улазило помоћу шифре. Ко је могао знати шта се тамо дешава? Отац или Мајка Државе, па и они не баш сасвим и не баш све, претварајући се да их се неке ствари и не тичу, као да су на тај начин стварали илузију о толеранцији коју Породица има према стварима које се одвијају у границама њихове власти. Права је истина била сасвим другачија. На последњем спрату највише грађевине у Држави био је смештен центар Мегидо. Јован, висок, мршав, снажан човек, кратко ошишане седе косе, у изношеним маслинастим карго панталонама, црним кожним сандалама и у белој, беспрекорно испеглаој кошуљи, седео је испред огромног монитора. На столу су били мали лаптоп и таблет, пластична шоља чаја, као и кутија цигарета камел без филтера. Удахнуо је дубоко и погледао у Аријадну.

„Упознај самога себе, драга моја, то је начело које није лако следити. Као да се људи клоне погледа у огледало, притом, свакако, не мислим на узимање јутарње тоалете. Где се налази наше Ја? И зашто такво питање обавезно изазива позив на узбуну? Као да се сва чула наоштре када разум дође до прага преко којег се једном у животу мора прећи.”

„Учитељ никада не открива све својим ученицима, је ли тако, Јоване?”

„Ако их воли, Аријадна, само ако их довољно воли да не примећује њихове ситне несташлуке.”

„Мане, *шекел*, *ферес*... Изневерена си, губиш оштрину, твоје царство је подељено”, прошишта Јован кад му је Аријадна опалила шамарчину.

„Најбоље видиш кад посматраш мутне контуре”, отворио је Јован потпуно нову тему пред Аријадном Кон, архитектором, шпијунком најмање четири обавештајне службе, а онда наставио:

„Енглтона су завела огледала из *Алисе у земљи чуда*, а ти си, Аријадна, обновљена Алиса, која успева да заведе и обмане и сама огледала.”

Аријадна је тада приметила да тајна представља предуслов моћи и поверења чланова једног друштва, што наизглед, али само наизглед, није имало никакве везе са темом.

„Јеси ли сагледао бесмисао свог пројекта, јеси ли спознао трагедију овог града, његов наopak и сулуд поредак, који си ти ставио у погон, дао му дах, смисао, закомпликовао га и поједноставио тамо где је требало и где није требало?”

„Кад све саберемо и одузмемо, ако си пребегла, остаје ти само један начин да успоставиш поверење – да пружиш извесну количину правих информација.”

„Мислим да сам се изненада нашла у граду у којем ствари немају имена.”

Јован је и даље стајао лицем окренут прозору, не гледајући улице и зграде кроз мутна стакла Мегиде. Гледао је у одразу најпре у Аријадну, а потом у монитор, на којем су се низали бројеви, слова и алгоритми, наизглед без икаквог смисла, односећи некуд у непознато значења отворена за посвећене чудаке. Они су их претварали у разумљиве реченице, из којих су нервозни политичари изнова производили низове неразумљивих поступака, гурнувши десетине, стотине, хиљаде и десетине хиљада људи у непознато, или у познато а неповратно. Јован се понашао као да Едина нема не само у соби већ и на целом свету. Трудио се да заборави на њега, јер га је само подсећао на пропаст једног готово савршеног плана. Јер тај дечак је угрозио не само Мегидо или хотел „Стрепњу”, онај са милион звездица, већ и читав концепт преласка из једног света у други, из једног времена у друго, план на којем је Јован деценијама радио.

„Јесмо ли схватили шта се догодило Антонију након што је завукао главу у фрижидер и установио да је празан, заправо да су намирнице на броју, али да недостају ресурси за њихову куповину?”, окренуо се Јован према Аријадни и непостојећем Едину.

„Нисам се старала о последицама, било ми је прече да дечака извучем из невоље у коју се увалио. Од чега ћемо се удаљити, Едине, шума је пуна изненађења, не знаш где је неизвесније, у граду или у шуми, а порно-индустрија није спас као што су то понекад ратови, као што је то понекад крађа новца, која ти, ма колико да ти се гади, обезбеди могућност бекства, које, наравно, не желиш, али те једино оно спасава од себе самог баш зато и баш када ти се учини да ти спасавање није

неопходно, када си на врхунцу снаге, када бежиш од спасења или спасавања, мислећи да бежиш од себе, а заправо си од себе никада даљи, Едине.”

Збуњеном дечаку уопште није било стало до приче.

Јован није могао да повеже нити Аријадниног наума који је сасвим пореметио уређен механизам преласка између светова. Нису помагали ни алгоритми који се непрекидно нижу на монитору.

За то време Антонио, схвативши да је остао без уштеђевине, стоји испред фрижидера, закључан негде дубоко у себи. Не знајући ни сам колико је времена тако провео, окреће се као навијени лутак, прилази вратима стана, па и њих закључава. Аријадна је за собом увек остављала откључана врата. Сада он, за сваки случај, два пута окреће кључ у брави. Навлачи и резу. Навлачи и ланац. Одлази у ординацију и седа на зубарску столицу.

Единове мисли, у истом моменту, хрле према Аталанти, путеној дебељушкастој девици, звезди порно-индустрије, запрепашћеној и клонулој у сали за венчања, са бидермајером у млитавој руци. Аријадна прилази монитору, пажљиво се загледа у низове бројева који се монотонно сливају као киша низ прозоре куле, киша која их неће ни окупати ни освежити, а ни приближити решењу шифре преласка из једног света у други. Из једне у другу глад. На тротоару испред куле Мегидо Јован сада види десет сасвим младих девојака, одевених у црвене перјане јакне са капуљачама обрубљеним белим крзном.

Да би обезбедио функционисање Државе, увид у тајне и јавне активности, у животе и смрти, мисли и говор, у патњу и радост, да би се приближио намерама становништва и посетилаца, да би их удаљио од покушаја пробоја обруча тајне око куле Мегидо, Јован је морао да осмисли читав протокол који предупређује изненађење или диверзију. Кула Мегидо подигнута је на највишем од девет брда Државе. Тако издвојено, здање је добило улогу надзирућег, под чијим је погледом тонуло све што се мицало у Држави, ћутало или макар упола гласа мрмљало, све што уме или мисли да уме да говори. Није било лако прићи. Јован се удаљио од прозора, упалио цигарету и помислио како му је Аријадна задала тежак задатак. Најпре она непредвиђена крађа Антониовог новца, затим растурање Единовог венчања, а потом празно место у њеном линеарном кретању, да би се сада заглавила у хотелу „Стрепња”, одакле сам ђаво зна куда би могла непланирано или мимо своје воље кренути. И што је најгоре, да ли би се отуд икад могла вратити. Док је тако размишљао, промукли глас спикерке Радио Итаке довршавао је програм за тај дан:

Распарена обућа, просути сиван новац, подрезани ноктији – као да је свети џошонуо, као да су моћни џоклекли.

„Време је да кренем кући”, помисли Јован.

Први пут сам је видео на тржници, на главној градској пијаци, у метежу и вреви, буци и бесу медитеранског погађања, уденуто између тезги које је онако танка прошивала попут игле, спајајући маслине и сир, наранџе и смокве, ананас и кокосов орах. Пратио сам је. Не знам зашто сам то чинио, никада нисам пратио жену као љубавник, заљубљени, онако како жену прати мушкарац. Моје кретање по нечијем трагу увек је обављано као део професионалног задатка. Пратња и контрапратња. И увек сам то чинио прерушен, често и у жену. Некада у просјака или уличног свирача. Осећао сам да ништа добро неће изаћи из овога што радим, никако не бих смео да уносим осећања или личну заинтересованост за некога, да своје знање користим како бих се приближио оној која ме, још увек нејасно, привлачи. Аријадна није гледала ни у кога, али некако истовремено све је видела. Њен је поглед био драгоцен колико је био и злослутан. Није се могло бити заљубљен у Аријадну, али се баш зато у њу морало заљубити. Прошло је најмање годину дана пре него што сам је поново видео. Управо сам завршио смену, још једна ноћ на улицама Државе, два бомбашка напада, један са таоцима. Први напад успешно окончан након само два сата преговора, таоци избављени, а терористи ликвидирани. Друга ситуација захтевала је, након неуспелих преговора, интервенцију „Кенгура”, и сви, таоци и терористи, били су побијени. Остало, нажалост, није ћутање. Екипа из „Фортинбраса”, која долази након преговарача и „Кенгура”, позвана је да почисти кланицу и среди улицу и школу. Посао је био готов пре јутра. Завршио сам смену, неуспешни преговарач ове ноћи, убацио новчић у аутомат за кафу. Испред врата пасошког одељења стајала је Аријадна. Нисам тада знао њено име. Била је девојка која прошива као игла.

„Клинг”, огласио се аутомат. Узео сам врелу пластичну чашу, пуну грозне кафе, и отишао до преговарачке собе да заменим службено оружје својим. Било ми је више него довољно што сам двадесет година провео носећи пиштољ за појасом у граду који је већ пола века непрестано у рату са свима. Бомбаши-самоубице, аутомобилисти који се залећу у људе на аутобуским станицама, насумични револвераш и систематични снајперисти којима нема премца у историји ратовања. Био сам преговарач. Лажни преговарач. Злоћудни дух Државе дичио се изумом преговарача, чији је задатак да, упркос свим конвенцијама о ратовању, отпочне преговоре са терористом, заведе га и анестезира му мозак компликованим објашњењима, да би му у тренутку када овај сасвим посустане, сасуо шаржер у тело. Био сам преговарач без преговора. Временом сам успео да персонализујем иначе поприлично монотон и суров метод објашњења у приручницима за обуку преговарача.

Читао сам Тому Аквинског, Марка Аурелија, Декарта, Монтења и усвајао њихов начин мишљења. Временом, иза мене су остајали преживели терористи. Остављао сам их другим тимовима, потпуно сломљене од преговора. Рецитовао сам им Рилкеа „Сваки је анђео страшан...”, Румија, Бродског... Цитирао Декарта из „Расправе о методи”, Канта, ах морални закон у мени и звездано небо нада мном. Поступај тако да максима твоје воље може важити као принцип општег законодавства... Наизглед им повлађујући, ризиковао сам да се разјаре и побију таоце. Врхунац преговора, тренутак схватања оправданости али неоригиналности подухвата у који су се упустили остављао би их збуњене. Негде сам прочитао да човек коме непрекидно одобравате, на крају, када одобравање доведете до апсурда, потпуно одустаје од свог наума. Требало је имати живаца, требало је осетити тренутак у којем би могла бити изговорена реченица: „Предај се! Одустани! Покажи да имаш снагу презирања ових бедника који твоју борбу сматрају узалудном! Тријумфуј, не у бесу, тријумфуј у презиру! То противника боли више него крв коју би сада пролио. Уради оно што твоји непријатељи не очекују! Победи их презиром!”

„Љубав је заморна и понижавајућа”, проговорила је Аријадна када је бројање новчаница у хотелу „Стрепња”, оном са милион звездица, постало тако досадно да су пред очима почели да им пролећу светлећи пеликани.

„Љубав према новцу?”

„Едине, тупане, мој народ је проклет због љубави према златном телету, а ти као припадник свог народа не би смео да мислиш у сликама”, подсмехнула се Аријадна и посегла за вином и рибизлама.

„Не би смела толико да пијеш, морамо да избројимо новац.”

„Бојиш се да ћу нешто открити ако наставим да пијем. Знаш да од алкохола постајем луцидна, пиће ми изоштрава ум.”

„Оно што су Адам и Ева покрили, пијан је Ноје пред децом својом открио. Праотац и прамајка нису се дичили откривеним и новоспознатим топосима својих *terra incognita*.”

„Неподношљиво си мудар, љубљени Едине”, зазујала је Аријадна, „замолила бих те да ми наспеш још мало вина.”

Един је налио Аријадни и себи белог вина, па су наставили да броје новац. Дан који је био за њима испунили су пребрзом вођњом не би ли се што пре докопали пограничног појаса Државе. Будљива клима на острву утицала је да Аријадна израсте у хировиту, али одлучну младу жену. Као да су непрестана смењивања различитих температура током само једног дана припремила ову девојку на будуће промене имена, судбина, начина живота, места и мушкараца.